

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 206/2023-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Kolíková & Partners, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava, IČO 47 239 441, v mene ktorej koná advokát Mgr. Lukáš Opett, PhD., proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 S 4/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 S 4/2011 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 2 S 4/2011 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **1 500 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **442,38 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu bola 21. marca 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa

čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 S 4/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a predovšetkým z obsahu súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 2 S 4/2011 vyplýva, že predmetom napadnutého konania okresného súdu je žaloba sťažovateľa podaná podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení účinnom od 1. septembra 2009 do 30. júna 2016 (ďalej len „zákon č. 83/1990 Zb.“) v spojení s § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok účinného do 30. júna 2016 (ďalej aj „OSP“), ktorou sa sťažovateľ domáhal určenia, že voľby Výboru a revíznej komisie Slovenskej spoločnosti všeobecného lekárstva pre dospelých Slovenskej lekárskej spoločnosti so sídlom v Piešťanoch konané korešpondenčným spôsobom členmi Slovenskej spoločnosti všeobecného lekárstva pre dospelých Slovenskej lekárskej spoločnosti v období od 1. apríla 2011 do 30. apríla 2011 sú neplatné. O predmetnej žalobe nebolo v napadnutom konaní okresného súdu do času podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté, pričom sťažovateľ namietol, že „*konanie pred okresným súdom trvá spolu viac ako 7 a pol roka (nepočítajúc obdobie od 07.03.2013 do 30.09.2015, kedy bolo namietané konanie prerušené a obdobie od 07.12.2017 do 11.06.2019, kedy bol daný súdny spis na krajskom súde) a od vrátenia spisu krajským súdom na okresný súd uplynuli takmer 4 roky bez akéhokolvek konania zo strany okresného súdu, tak je sťažovateľ presvedčený, že v namietanom konaní je mu dlhodobo odopieraný prístup k spravodlivosti a možnosti ukončiť stav právnej neistoty spôsobený konaním okresného súdu.*“.

3. Sťažovateľ konštatuje, že jeho právna vec nie je po právnej stránke zložitá, a to predovšetkým vzhľadom na právny názor vyslovený v bodoch 25 až 29 zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 19. februára 2019, v ktorom sa odvolací súd vyjadril k „*aktívnej legitímácii žalobcu, o voľbe predstaviteľov orgánov občianskeho združenia ako o rozhodnutí členskej schôdze podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, ktoré sa prejednáva v občianskoprávnom súdnictve, a o postupe pri odstraňovaní väd počas konania.*“. Podľa sťažovateľa je „*nespochybniteľné, že krajský súd... rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na okresný súd, a to aj s presným postupom, ako má okresný súd ďalej postupovať*“, na dôkaz čoho sťažovateľ aj odcitoval príslušnú časť uznesenia krajského súdu z 19. februára 2019, podľa ktorej „*Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil v zmysle ust. § 389 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 391 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom súd bude musieť opätovne posúdiť pod aké ustanovenie civilného správneho poriadku subsumuje žalobu, posúdiť petit žaloby, opätovne právne posúdiť danú vec, vysporiadať sa s odvolacími dôvodmi odvolateľa a riadne zdôvodniť svoje rozhodnutia.*“. Je teda ústavne neakceptovateľné, aby za danej situácie bol okresný súd v napadnutom konaní absolútne nečinný po dobu vyše 4 rokov od vrátenia veci na opätovné prejednanie a rozhodnutie, a to o to viac, že sťažovateľ podal žalobu na okresnom súde 3. júna 2011. Zároveň sťažovateľ prízvukoval, že počas celej doby trvania napadnutého konania okresného súdu bol aktívny a súčinný a za vzniknuté prieťahy v konaní je plne zodpovedný okresný súd, ktorý počas 13-ročného konania konal nielen neefektívne, ale bol aj po dobu 4 rokov absolútne nečinný. Stav právnej neistoty sťažovateľa tak nebol odstránený ani po viac ako 13 rokoch od iniciovania konania pred okresným súdom, pričom naliehavý právny záujem sťažovateľa na výsledku súdneho sporu spočíva v tom, že „*vyhovením*

žalobe sa preukáže nelegitimita rozhodnutí prijatých Výborom SSVPL SLS... bude možné odstrániť následky rozhodnutí tohto Výboru, ktoré pretrvávajú do dnes.“.

4. Na záver k opodstatnenosti podanej ústavnej sťažnosti a výške požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ zhrnul, že *„(i) nárok uplatnený v žalobe nie je s ohľadom na v namietanom konaní riešené otázky právne zložité, a to aj s prihliadnutím na viac ako štvorročnú existenciu záväzného právneho názoru krajského súdu, ktorá je obsiahnutá v bodoch 25. – 29. uznesenia krajského súdu, (ii) okresný súd spôsobil zbytočné priesťahy v namietanom konaní nielen samotným nekonaním (od 11.06.2019 do podania ústavnej sťažnosti), ale aj neefektívnym a nesústreďeným konaním (30.09.2015 - 28.09.2017), ktorého výsledkom je zatiaľ viac ako 7 a pol roka trvajúce namietané konanie, (iii) zbytočné priesťahy v namietanom konaní neboli zapríčinené sťažovateľom, ktorý je v konaní primerane aktívny, či už osobne, alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu“, a (iv) napokon od podania žaloby uplynula doba 13 rokov, pričom „pre sťažovateľa nie je predvídateľné, či namietané konanie bude v najbližšej dobe právoplatne skončené, čo prispieva k predlžovaniu stavu jeho právnej neistoty.“.*

5. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2S/4/2011, bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2S/4/2011 konal bez zbytočných priesťahov.

3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5.000 EUR (slovom päťtisíc eur), ktoré je mu Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania...“

6. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 206/2023-15 z 12. apríla 2023 sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd priznal existenciu priesťahov v napadnutom konaní v čase od 11. júna 2019 do 2. júna 2020 a v čase od 5. júna 2020 do 30. novembra 2022, ktoré mali byť spôsobené prerozdeľovaním vecí medzi už troch zákonných sudcov, fluktuáciou zamestnancov okresného súdu na všetkých pracovných pozíciách, pandémiou COVID-19 a následnou služobnou potrebou vybavovania vecí s výnimočnou rýchlosťou konania. Okrem uvedeného obdobia mal okresný súd vo veci konať plynule a bez priesťahov. Sťažovateľom požadovanú výšku finančného zadosťučinenia považuje okresný súd za neprimeranú s ohľadom na ustálenú rozhodovaciu prax

ústavného súdu, podľa ktorej výška priznaného finančného zadosťučinenia za rok priet'ahu predstavuje sumu 500 eur.

II.2. Replika s'ťažovateľa:

8. S'ťažovateľ v rámci svojej repliky rozporoval predovšetkým právny názor okresného súdu o nedostatočnom personálnom obsadení okresného súdu zamestnancami jednotlivých súdnych oddelení a trojnásobnej zmene zákonného sudcu ako liberujúcich okolností na posúdenie zodpovednosti okresného súdu za vzniknuté priet'ahy v napadnutom konaní. Poukazom na judikatúru ústavného súdu konštatuje, že „*Nadmerné množstvo vecí a skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov a/alebo ďalších zamestnancov súdu, nemôžu byť akceptovateľným dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov...*“. K okresným súdom priznanej dobe priet'ahov v konaní s'ťažovateľ argumentoval celkovou dobou napadnutého konania, ktoré trvá už 12 rokov. Počas tejto doby stále nedisponuje právoplatným rozhodnutím vo veci samej, čo len prehľbuje stav jeho právnej neistoty. Celková doba napadnutého konania okresného súdu je umocnená samotným okresným súdom priznanou dobou jeho absolútnej nečinnosti, ktorá je navyše umocnená aj dobou neefektívnej činnosti tohto súdu v čase od 30. septembra 2015 do 28. septembra 2017, keď prebiehalo odvolacie konanie. S ohľadom na uvedené s'ťažovateľ považuje výšku požadovaného finančného zadosťučinenia za primeranú okolnostiam posudzovanej veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

12. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 251/2021, III. ÚS 233/2022, III. ÚS 661/2022). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03, IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97, I. ÚS 10/98, IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejavovať ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

14. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

15. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prietáhov vyplýva aj z Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

16. Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez

zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09). Teda zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

17. Prietahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje významné ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov alebo ich riadneho postupu. Z uvedenej fakticity musí preto následne vyplývať, že dôsledkom popísaného zásahu orgánu verejnej moci (jeho pasivity) nemožno čeliť inak než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

18. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, IV. ÚS 64/2020). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov (Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00).

19. Napokon aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach (H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez prietáhov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť.

III.2. Právna a faktická zložitosť veci:

20. Pokiaľ ide o zložitosť prípadu, môžeme hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti. Môže ísť napríklad o vec, v ktorej vystupuje viacero strán (H. proti Spojenému kráľovstvu z 8. 7. 1987) alebo v ktorej je potrebné zabezpečiť rôzne dôkazy [Humen proti Poľsku (Veľká komora) z 15. 10. 1999]. Zložitosť prípadu môže taktiež súvisieť s prítomnosťou medzinárodného prvku (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968) alebo potrebou znaleckého dokazovania.

21. Predmetom konania je žaloba podaná podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. v spojení s § 80 písm. c) OSP, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že voľby Výboru a revíznej komisie Slovenskej spoločnosti všeobecného lekárstva pre dospelých Slovenskej lekárskej spoločnosti so sídlom v Piešťanoch konané korešpondenčným spôsobom členmi Slovenskej spoločnosti všeobecného lekárstva pre dospelých Slovenskej lekárskej spoločnosti v období od 1. apríla 2011 do 30. apríla 2011 sú neplatné. Predmet sporu nie je možno frekventovaným predmetom súdov v občianskom súdnom konaní, ale rozhodne patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti súdov a ťažisko vyriešenia

tohto sporu je postavené takmer výlučne na dôslednom právnom posúdení s limitujúcim okruhom dôkazných prostriedkov.

III.3. Správanie účastníka konania:

22. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, ústavný súd zistil, že správanie sťažovateľa čiastočne prispelo k dĺžke napadnutého konania okresného súdu. Posúdením tohto druhého kritéria ústavný súd zistil, že postup okresného súdu v napadnutom konaní v počiatkových štádiách spomaľoval samotný sťažovateľ svojimi právne neperfektnými podaniami, v dôsledku ktorých ho musel okresný súd niekoľkokrát vyzývať k odstraňovaniu väd podanej žaloby a rozhodovať aj o pripustení úpravy žalobného petitu. Sťažovateľ doručil okresnému súdu 6. júna 2011 podanie označené ako „*Vznesenie námietok proti tzv. voľbám výboru a v SSVPL, ktoré organizuje [redacted] v dňoch 1.4.-30.4.2011 a žiadosť o ich vyhlásenie za neregulárne, neplatné a protiprávne*“, na čo musel okresný súd uznesením č. k. 2 S 4/2011-4 z 23. júna 2011 sťažovateľa písomne vyzvať na odstránenie väd podania s uvedením konkrétnych pokynov, čo sťažovateľ splnil podaním doručeným okresnému súdu 13. júla 2011. Na podklade toho okresný súd uznesením č. k. 2 S 4/2011-111 z 19. júla 2011 sťažovateľa opätovne vyzval na odstránenie väd podania s uvedením konkrétnych pokynov, na čo sťažovateľ zareagoval podaním doručeným okresnému súdu 12. augusta 2011. Medzitým okresný súd zároveň výzvou z 19. júla 2011 vyzval odporcov v konaní Slovenskú spoločnosť všeobecného lekárstva pre dospelých Slovenskej lekárskej spoločnosti so sídlom v Piešťanoch a [redacted]. V ďalšom bolo pojednávanie okresného súdu nariadené na 7. február 2012 odročené na 24. apríl 2012 z dôvodu špecifikácie žalobného návrhu v časti jeho petitu, k čomu sťažovateľ ako žalobca v napadnutom konaní pristúpil podaním doručeným okresnému súdu 18. apríla 2012 a okresný súd svojím uznesením č. k. 2 S 4/2011-242 zo 16. júla 2012 túto zmenu petitu pripustil. Pojednávanie okresného súdu nariadené na 24. apríl 2012 muselo byť odročené pre ospravedlненú neprítomnosť aj sťažovateľa a jeho právneho zástupcu a pojednávanie nariadené na 24. január 2013 bolo odročené na neurčito z dôvodu rozhodnutia o návrhu žalovaných v I. a II. rade na prerušenie konania. Okresný súd uznesením č. k. 2 S 4/2011-326 zo 7. marca 2013 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 5 So 1/2014 zo 7. apríla 2015 napadnuté konanie prerušil podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP z dôvodu, že na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 15 C 5/2013 sa rieši otázka aktívnej legitímácie sťažovateľa ako žalobcu (prerušené do 16. apríla 2015). Okresným súdom nariadený termín pojednávania na 3. marec 2016 bol odročený aj pre ospravedlненú neprítomnosť právneho zástupcu sťažovateľa. Okresnému súdu bol 22. apríla 2016 doručený návrh sťažovateľa na pripustenie späťvzatie návrhu proti žalovanej v II. rade [redacted], o čom rozhodol okresný súd uznesením č. k. 2 S 4/2011-379 z 27. mája 2016 tak, že späťvzatie žaloby pripustil a zaviazal sťažovateľa k náhrade trov konania žalovanej v II. rade. Okresným súdom nariadený termín pojednávania na 13. september 2016 bol odročený na neurčito z dôvodu doplnenia žalobného petitu sťažovateľom, čo sťažovateľ aj učinil písomným podaním doručeným okresnému súdu 27. septembra 2016, ktorým požiadal o čiastočné späťvzatie petitu. Okresným súdom nariadený termín pojednávania na 14. február 2017 bol odročený na 16. marec 2017 z dôvodu žiadosti zvoleného právneho zástupcu sťažovateľa ako žalobcu v napadnutom konaní.

23. Z uvedeného prehľadu procesnej aktivity sťažovateľa v napadnutom konaní s prihliadnutím aj na to, že viaceré nariadené termíny pojednávania boli odročené z dôvodu na strane sťažovateľa, resp. aj z dôvodu na jeho strane, ústavný súd konštatuje, že za dobu napadnutého konania okresného

súdu v čase od podania/doručenia podania sťažovateľa okresnému súdu 6. júna 2011 do vyhlásenia rozsudku okresného súdu 16. marca 2017 zodpovedá v rozhodujúcej miere samotný sťažovateľ.

III.4. Postup okresného súdu v napadnutom konaní:

24. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

25. V rámci hodnotenia tohto kritéria ústavný súd opätovne poukazuje na to, že za dobu napadnutého konania okresného súdu v čase od 6. júna 2011 do 16. marca 2017 zodpovedá v rozhodujúcej miere samotný sťažovateľ, a to vrátane doby prerušenia konania v časovom úseku od 7. marca 2013 do 16. apríla 2015, keďže sa v konaní Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 15 C 5/2013 riešila otázka aktívnej legitímácie sťažovateľa v nadväznosti na jeho pretrvávajúce členstvo v Slovenskej spoločnosti všeobecného lekárstva pre dospelých Slovenskej lekárskej spoločnosti so sídlom v Piešťanoch (konanie bolo zastavené podľa § 96 ods. 1 OSP z dôvodu späťvzatia návrhu predmetnej spoločnosti, ktorá sa domáhala určenia toho, že sťažovateľ nie je jej členom).

26. V napadnutom konaní okresného súdu ústavný súd identifikoval jedno obdobie neefektívnej činnosti, a to od 16. marca 2017, keď okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 2 S 4/2011-448 zo 16. marca 2017, do 15. mája 2019, keď bol súdny spis okresného súdu sp. zn. 2 S 4/2011 vrátený z krajského súdu okresnému súdu, a jedno obdobie úplnej nečinnosti okresného súdu, a to od 15. mája 2019, keď bol okresnému súdu vrátený spis z krajského súdu po odvolacom konaní.

27. Krajský súd uznesením č. k. 5 S 242/2017-522 z 19. februára 2019 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 2 S 4/2011-448 zo 16. marca 2017 z dôvodu podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 391 ods. 1 CSP, keďže sa odvolací súd nestotožnil s právnym názorom okresného súdu, ktorý žalobu sťažovateľa zamietol z dôvodu, že „*právnny úkon voľby je prejav vôle členov občianskeho združenia ktorú prezentujú odovzdaním svojho hlasu a nejde o rozhodnutie niektorého orgánu združenia tak, ako to na myslí ust. § 15 ods. 1 zák. č. 83/1990 Zb. preto nárok nemá oporu v zákone.*“. Naproti tomu krajský súd v uznesení č. k. 5 S 242/2017-522 z 19. februára 2019 konštatoval, že „*voľba predstaviteľov výboru a revíznej komisie občianskeho združenia prostredníctvom členskej schôdze sú rozhodnutiami členskej schôdze ako kolektívneho orgánu občianskeho združenia.*“. Podľa názoru ústavného súdu okresný súd zlyhal pri právnom posúdení jednoduchej právnej otázky a pri predmete konania, ktorý je síce nie frekventovaným, ale ani nie ojedinelým predmetom občianskeho súdneho konania, čím tak v období od 16. marca 2017 do 15. mája 2019, čo v súhrne predstavuje dobu 2 rokov a 2 mesiacov, okresný súd v napadnutom konaní konal neefektívne (pozri bod 16).

28. V ďalšom období, a to od vrátenia súdneho spisu krajským súdom 15. mája 2019, okresný súd v napadnutom konaní ostal úplne nečinný. Táto doba do času podania ústavnej sťažnosti 21. marca 2023 predstavuje 3 roky a 10 mesiacov.

29. Celkovo tak obdobie prietahov v napadnutom konaní okresného súdu predstavuje dobu 6 rokov. V dôsledku tohto záveru ústavný súd vyslovil, že okresný súd svojím postupom v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

30. V závere ústavný súd akcentuje, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03 I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06). Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťažnosti všeobecných súdov, avšak zároveň poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote [Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006 (Veľká komora), sťažnosť č. 75529/01, bod 129]. Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64). Taktiež opakované zmeny zákonného sudcu, ktoré spomaľujú konanie z dôvodu, že nový sudca sa musí s vecou oboznámiť, štát nezbavujú jeho povinností týkajúcich sa požiadavky primeranej lehoty (Lechner a Hess proti Rakúsku z 23. 4. 1987).

31. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

32. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy Mestskému súdu Bratislava IV, na ktorý podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.) v znení neskorších predpisov prešiel od 1. júna 2023 výkon súdництва v predmetnej veci z okresného súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu), pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa skončená/nebolo vydané rozhodnutie prvostupňovým súdom (súdom prvej inštancie je od 1. júna 2023 Mestský súd Bratislava IV).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

33. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

34. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

35. Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 eur z dôvodu priet'ahov okresného súdu v napadnutom konaní.

36. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez

porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, tiež Zongorová proti Slovenskej republike z 19. 1. 2010, sťažnosť č. 28923/06 a Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike zo 7. 7. 2009, sťažnosť č. 42561/04).

37. Ústavný súd v napadnutom konaní okresného súdu identifikoval celkovú dobu prieskumu v trvaní 6 rokov. Ústavný súd priznal sťažovateľovi sumu primeraného finančného zadostučinenia len vo výške 1 500 eur z dôvodu (i) významu samotného konania pre sťažovateľa ako člena predmetného občianskeho združenia, pretože pokiaľ aj sťažovateľ namieta voľby výboru a revíznej komisie v roku 2011 vrátane spôsobu ich personálneho kreovania, tak orgány, ktoré z volieb v roku 2011 vzišli, ukončili svoju činnosť v roku 2015 a (ii) popri nich ostali v pôsobnosti riadne kreované orgány predmetného občianskeho združenia, na čo sťažovateľa (odhliadnuc od nesprávneho právneho posúdenia v podstate triviálnej právnej otázky) upozornil už okresný súd v bode 20 svojho rozsudku č. k. 2 S 4/2011-448 zo 16. marca 2017, a to napriek negatívnemu posúdeniu vplyvu tejto okolnosti na samotný (možný) úspech určovacej žaloby z hľadiska naliehavého právneho záujmu, čomu zodpovedá aj kasačný rozsudok krajského súdu, ktorý vyvolal nevyhnutnosť ďalšieho priebehu konania, a tým aj prehlbovanie právnej neistoty sťažovateľa. Podľa názoru ústavného súdu teda sťažovateľ v konaní o ústavnej sťažnosti dostatočne nepreukázal opodstatnenosť ním požadovanej výšky primeraného finančného zadostučinenia, a to v konfrontácii s významom predmetného súdneho sporu pre jeho osobu ako člena občianskeho združenia vrátane oprávnenia požadovať vrátenie zaplatených členských príspevkov v podstate po uplynutí všeobecnej premlčacej doby. K tomu smerovala aj procesná aktivita okresného súdu, ktorý výzvou z 1. decembra 2022 u sťažovateľa zisťoval, či s ohľadom na všetky známe skutočnosti trvá na podanom žalobnom návrhu. Z uvedených dôvodov, teda predovšetkým z hľadiska významu predmetného súdneho sporu pre sťažovateľa ako fyzickú osobu pristúpil ústavný súd k redukcii výšky priznaného finančného zadostučinenia na sumu 1 500 eur (bod 3 výroku nálezu), reflektujúc na druhej strane nepochybné prieskumy v konaní.

38. Sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadostučinenia vo výške 5 000 eur. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 1 500 eur, vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

39. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

40. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

41. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

42. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2023, a to prevzatie a príprava zastupovania a písomné podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sume 208,67 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 12,52 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Za 2 úkony právnej služby patrí sťažovateľovi náhrada trov konania vo výške 417,34 eur a dvakrát režijný paušál vo výške 25,04 eur, spolu tak suma 442,38 eur (bod 4 výroku nálezu). Za ďalší úkon právnej služby vykonaný v roku 2023, a to repliku k vyjadreniu okresného súdu, náhradu trov konania nepriznal z dôvodu, že bol rekapituláciou už zistených skutočností a neprispel svojím obsahom k rozhodnutiu vo veci samej.

43. Priznanú náhradu trov konania je Mestský súd Bratislava IV povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

44. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu